

Centrum Badania Opinii Społecznej

ul. Żurawia 4 skr. pt. 24

00-955 WARSZAWA 15

SEKRETARIAT: 29-35-69; 28-37-04; 28-90-17

Telex: 816-436

ZESPÓŁ REALIZACJI BADAŃ: 40-56-41

Telefax: 29-40-89

BS/24/8/91

OPINIA PUBLICZNA O BEZROBOCIU

Komunikat z badań

Warszawa, styczeń 1991 r.

W styczniowym sondażu CBOS¹ badano m.in. opinie o bezrobociu jako zjawisku społeczno-gospodarczym, przewidywania co do jego skali w najbliższych miesiącach, a także osobiste obawy z nim związane. Uzyskane wyniki wskazują, że prowadzona przez ubiegły rok gruntowna reforma gospodarki w niewielkim stopniu wpłynęła na zmianę nastawienia społeczeństwa do problemu bezrobocia.

W styczniu 1991 roku ponad 1/3 ankietowanych (37%) podzielała opinię o bezrobociu jako warunku koniecznym przemian gospodarczych w kraju (w tym 11% zgadzało się z nią *zdecydowanie*), natomiast 61% było przeciwnego zdania (z czego 28% *zdecydowanie*; tab.1). Obecnie liczba przekonanych o konieczności istnienia bezrobocia jest prawie taka sama jak w połowie ub.r. i nieco mniejsza w porównaniu z październikiem i listopadem. Od czerwca 1990 roku nieznacznie, ale systematycznie zwiększał się odsetek przeciwników tej koncepcji (w sumie o 9 punktów procentowych), przy jednoczesnym zmniejszaniu się liczby wstrzymujących się od wyrażenia swojej opinii.

Tabela 1

w procentach

Czy z opinią, że bezrobocie jest warunkiem koniecznym przemian gospodarczych w kraju Pan(i):	Wskazania respondentów według terminów badań:			
	VI '90	X '90	XI '90	I '91
Zdecydowanie się zgadza	15	13	15	11
Raczej się zgadza	24	29	27	26
Raczej się nie zgadza	31	34	33	33
Zdecydowanie się nie zgadza	21	21	24	28
Trudno powiedzieć	9	3	1	2

Najczęściej o konieczności istnienia bezrobocia przeświadczeni są respondenci z wyższym wykształceniem (aż 75%), przy czym stwierdzono bardzo silny związek pomiędzy poziomem wykształcenia a akceptacją tego zjawiska: im wyższe wykształcenie, tym

¹ "Aktualne problemy i wydarzenia (12)" - badanie przeprowadzono w dniach 12-14 stycznia 1991 r. na ogólnopolskiej reprezentatywnej próbie losowej dorosłej ludności (N=1500).

więcej pozytywnych odpowiedzi (tab.1 aneksu). Podobnie stosunek do bezrobocia różnicuje poziom dochodów. Co ciekawe, częściej są przekonani o potrzebie jego istnienia byli członkowie PZPR niż ci, którzy w przeszłości nie należeli do partii, najrzadziej zaś - członkowie OPZZ.

Opinie o bezrobociu jako warunku koniecznym powodzenia reformy systemu gospodarczego nie pozostają bez wpływu na ocenę kierunku rozwoju sytuacji w kraju (tab.2) - znacznie częściej za dobry uważają go respondenci akceptujący bezrobocie niż ci, którzy mają przeciwne zdanie na ten temat.

Tabela 2

w procentach

Ocena kierunku rozwoju sytuacji w kraju	Przekonanie o konieczności istnienia bezrobocia	
	tak	nie
Dobry	58	34
Zły	16	28
Brak opinii	26	38

W styczniu 1991 roku 39% respondentów liczyło się z możliwością utraty pracy (z czego 16% *bardzo poważnie*), natomiast 55% uważało, że bezrobocie im nie zagraża (w tym 26% zupełnie wykluczało tę ewentualność). Liczba przekonanych o bezpieczeństwie swego zatrudnienia przekraczała więc o 16 punktów procentowych liczbę obawiających się utraty pracy (tab.3). Odnotowany w pierwszym miesiącu br. poziom poczucia bezpieczeństwa zatrudnienia "netto" jest nieznacznie niższy od stanu sprzed roku, ale o 11 punktów procentowych wyższy niż w październiku 1990 roku.

W połowie bieżącego miesiąca 69% ankietowanych przewidywało, że w najbliższych miesiącach liczba bezrobotnych w Polsce będzie wzrastać, co piąty (20%) twierdził, że utrzyma się na dotychczasowym poziomie, a tylko zdaniem 6% - odsetek ludzi nie posiadających pracy zmniejsza się (5% nie miało zdania).

Tabela 3

w procentach

Czy Pan(i) osobiście liczy się z możliwością utraty pracy?	Wskazania respondentów według terminów badań:		
	I'90	X'90	I'91
<i>Bardzo poważnie się licze</i>	16	14	16
<i>Raczej tak</i>	18	29	23
<i>Raczej nie</i>	33	26	29
<i>Nie, to mało prawdopodobne</i>	20	22	26
<i>Trudno powiedzieć</i>	12	7	6
Poczucie bezpieczeństwa "netto"	19	5	16

Uwaga. Na pytanie odpowiadali tylko pracujący respondenci: w I'90 - 976 osób, w X'90 - 908, w I'91 - 820.

Poczucie osobistego zagrożenia utratą pracy najbardziej rozpowszechnione jest wśród ludzi młodych i maleje wraz z wiekiem (tab.2 aneksu). Podobnie silny wpływ ma wykształcenie - najbardziej zagrożeni czują się respondenci z wykształceniem zasadniczym zawodowym, nieco mniej z podstawowym i średnim, natomiast osoby posiadające wyższe wykształcenie charakteryzują się największym poczuciem stabilności zatrudnienia. Znajduje to pewne odzwierciedlenie w strukturze grup społeczno-zawodowych: najbezpieczniejsi czują się przedstawiciele inteligencji i kadry kierowniczej, natomiast pracownicy handlu i usług oraz robotnicy rolni najczęściej obawiają się utraty pracy. Co zrozumiałe, problem ten w najmniejszym stopniu dotyczy rolników indywidualnych i prywatnych przedsiębiorców.

xxx

Bezrobocie jest jednym z najczęściej sygnalizowanych przez respondentów problemów Polski i Polaków. W styczniu, tak jak w poprzednich miesiącach, utraty pracy obawiało się ok.40% ankietowanych - wciąż jednak więcej jest tych, którzy nie czują się zagrożeni. Mimo że ponad 2/3 uczestników sondażu jest zdania, że w ciągu najbliższych miesięcy bezrobocie dotknie większą niż obecnie liczbę osób, to jednak jego akceptacja jako zjawiska z konieczności towarzyszącego reformie gospodarczej utrzymuje się na prawie niezmiennym poziomie od połowy ubiegłego roku.

ANEKS

Tabela 1

w procentach

Charakterystyka badanych	Rozkład odpowiedzi na pytanie: <i>Czy z opinia, że bezrobocie jest warunkiem koniecznym przemian gospodarczych w kraju Pan(i):</i>			Liczba osób
	zgadza się	nie zgadza się	trudno powiedzieć	
Ogółem	37	61	2	1497
<u>Płeć</u>				
Mężczyźni	43	55	2	713
Kobiety	31	66	3	784
<u>Wiek</u>				
Do 24	38	59	3	196
25-29	45	51	4	136
30-39	38	61	1	356
40-49	35	64	1	271
50-59	35	62	3	217
60 lat i więcej	35	62	3	321
<u>Miejsce zamieszkania</u>				
Wieś	29	67	4	624
Miasto	42	56	2	873
<u>Wielkość miasta</u>				
Do 20 tys.	45	54	1	160
21-100	37	62	1	276
101-500	38	59	3	239
501 tys. i więcej mieszkańców	51	45	4	198
<u>Region</u>				
Środkowy (Warszawa)	37	60	3	217
Północno-wschodni (Białystok)	47	49	4	118
Północny (Gdańsk)	34	62	4	156
Południowy (Katowice)	41	57	2	261
Południowo-wschodni (Kraków)	35	62	3	234
Środkowo-wschodni (Lublin)	12	86	2	93
Środkowo-zachodni (Poznań)	40	59	1	236
Południowo-zachodni (Wrocław)	38	61	1	182
<u>Wykształcenie</u>				
Podstawowe	24	72	4	625
Zasadnicze zawodowe	33	64	3	371
Średnie	50	49	1	398
Wyższe	76	24	0	103
<u>Grupa społeczno-zawodowa</u>				
Inteligencja, kadra kierownicza	74	26	0	85
Pozostali umysłowi	53	46	1	286
Pracownicy handlu i usług	39	58	3	112
Robotnicy wykwalifikowani	35	63	2	361
Robotnicy niewykwalifikowani	24	72	4	210
Robotnicy najemni w rolnictwie i leśnictwie	20	79	1	73
Rolnicy	20	76	4	275
Prywatni przedsiębiorcy	47	53	0	78
<u>Dochody osobiste respondenta</u>				
Do 450 tys.zł	27	70	3	161
451-700	27	69	4	363
701-950	30	70	0	290
951-1200	43	54	3	255
1201-1450	43	56	1	184
1451-1950	53	46	1	140
Ponad 1950 tys.zł	61	34	5	95
<u>Przynależność do związków zawodowych</u>				
Należący do:				
NSZZ "Solidarność"	50	48	2	186
OPZZ	29	70	1	77
Innych	55	45	0	38
Nie należący do żadnych	35	63	2	1171
<u>Przynależność do b.PZPR</u>				
Tak	48	49	3	148
Nie	36	62	2	1307

Tabela 2

w procentach

Charakterystyka badanych	Rozkład odpowiedzi na pytanie: Czy Pan(i) osobiście liczy się z możliwością utraty pracy?			Liczba osób
	tak	nie	trudno powiedzieć	
Ogółem	39	55	6	819
<u>Płeć</u>				
Mężczyźni	42	53	5	452
Kobiety	36	57	7	367
<u>Wiek</u>				
Do 24	54	44	2	125
25-29	44	44	12	91
30-39	39	55	6	260
40-49	38	55	7	198
50-59	26	70	4	102
60 lat i więcej	26	74	0	43
<u>Miejsce zamieszkania</u>				
Wieś	34	61	5	300
Miasto	42	52	6	519
<u>Wielkość miasta</u>				
Do 20 tys.	38	51	11	99
21-100	51	43	6	161
101-500	38	56	6	143
501 tys. i więcej mieszkańców	38	59	3	116
<u>Region</u>				
Środkowy (Warszawa)	25	70	5	126
Północno-wschodni (Białystok)	38	60	2	50
Północny (Gdańsk)	47	53	0	91
Południowy (Katowice)	44	51	5	165
Południowo-wschodni (Kraków)	34	51	15	108
Środkowo-wschodni (Lublin)	41	56	3	69
Środkowo-zachodni (Poznań)	43	52	5	125
Południowo-zachodni (Wrocław)	43	49	8	85
<u>Wykształcenie</u>				
Podstawowe	38	57	5	236
Zasadnicze zawodowe	47	46	7	242
Średnie	37	58	5	261
Wyższe	30	67	3	80
<u>Grupa społeczno-zawodowa</u>				
Inteligencja, kadra kierownicza	40	57	3	63
Pozostali umysłowi	38	57	5	194
Pracownicy handlu i usług	64	30	6	67
Robotnicy wykwalifikowani	41	50	9	207
Robotnicy niewykwalifikowani	53	44	3	104
Robotnicy najemni w rolnictwie i leśnictwie	55	38	7	42
Rolnicy	6	93	1	87
Prywatni przedsiębiorcy	23	71	6	52
<u>Dochody osobiste respondenta</u>				
Do 450 tys.zł	26	72	2	53
451-700	50	43	7	149
701-950	42	49	9	160
951-1200	42	52	6	153
1201-1450	41	53	6	131
1451-1950	34	64	2	101
Powyżej 1950 tys.zł	20	77	3	69
<u>Przynależność do związków zawodowych</u>				
Należący do:				
NSZZ "Solidarność"	39	56	5	154
OPZZ	56	39	5	59
Innych	32	64	4	22
Nie należący do żadnych	38	56	6	569
<u>Przynależność do b.PZPR</u>				
Tak	36	62	2	86
Nie	40	54	6	714